



עידן דינאי
חברת עורכי-דין
IDDAN DINAI
ADVOCATE COMPANY

מס תבל | גליון דצמבר 2011

מס תבל

על משפט פיסקאלי
ותכנוני מס בארץ ובעולם



עמ' 2-6

לחלק או לא לחלק ?

עמ' 7-9

הודו - פרשת Vodafone

מ' 10

להמנע ממס העיזבון
בארצ"ב

לחלק או לא לחלק ?

אין בעל חברה שאינו שואל עצמו בימים אלה של שלהי שנת המס 2011, האם עליו להזדרז לחלק את הרווחים שנצברו בחברה לפני ה-31 בדצמבר השנה. ההתרשמות מ"השטח" היא שאנו צפויים בימים הקרובים לגל מרשים במיוחד של חלוקות דיבידנד, אלא שהפעם לא רק מהחברות הגדולות (וה"ממונפות"...) במשק, כי אם אף מחברות בינוניות וקטנות, חלקן נקראות בז'רגון של ועדת טרכטנברג: "חברות ארנק", כולל חברות משלח יד של נותני שירותים. הגל הזה נובע בעיקר מהעלאה, החל משנת 2012, של שיעור המס החל על דיבידנד, כולל זה המחולק לבעל מניות מהותי בחברה (בעל מניות המחזיק לבדו או יחד עם אחר 10% לפחות בהונה או באחד מאמצעי השליטה האחרים בחברה), משיעור של 25% כיום לשיעור של 30%.

ננסה להראות במאמר זה, ועל אף האופי הגורף של ההמלצות הניתנות לבעלי חברות, שלא בכל מקרה יהיה זה נכון לחלק דיבידנד השנה, ויתכן שבחישוב ארוך טווח יגרום מהלך כזה לנזק כלכלי משמעותי לבעל החברה.

מובהר, כי אין מאמר זה בגדר יעוץ והוא אינו מתיימר להיות מקיף אלא רק להאיר היבטים מסוימים בטרם יתייעץ בעל חברה עם יועציו בנוגע לנסיבות הספציפיות.

במה תלויה כדאיות חלוקת הדיבידנד עוד השנה ?

חילקנו את השיקולים לשלוש קטגוריות עיקריות:

1. צרכי החברה ובעל החברה באספקלריה של צריכה, תפעול וחוב.
2. אופי ההשקעות המתוכננות בעתיד ע"י בעל החברה בהינתן שהן יכולות להיעשות הן ע"י החברה והן ע"י היחיד.
3. שימוש מושכל בהפסדים לצורך מס של החברה ושל בעל החברה.

נסביר:

1. צרכי החברה והיחיד: מובן, כי בעל חברה הצופה צורך ברזרבות מזומנים לצורך תפעול שוטף או פירעון חוב או המצאת בטוחות כספיות יחשוב פעמיים לפני שיוציא מהחברה מזומנים תוך נשיאה במחיר מס מידי של 25%. הוא הדין אם הוא נדרש באופן אישי לכספים לצורך צריכה, מימון מגורים או תמיכה בילדיו או החזר חוב. בעל חברה הצופה תרחיש לפיו לאחר שהחברה תרד בפעילותה הוא ימשוך ממנה משכורות נמוכות תוך ניצול מדרגות המס הנמוכות ביותר גם עשוי לשקול להימנע מחלוקת דיבידנד.

2. אופי ההשקעות המתוכננות ע"י בעל החברה בעתיד:

עמ' 6-2

לחלק או לא לחלק ?

לחלק או לא לחלק ?

(1) אם חזון ההשקעה של בעל החברה לעתיד הקרוב והרחוק הוא השקעת יתרת הרווחים בפיקדונות או בשוק ההון (להוציא מניות של חברות ישראליות עתירות דיבידנד, כפי שיובהר בהמשך), הרי ככלל עדיף לו לחלק דיבידנד עתה ולהשקיע אותן השקעות כיחיד. הטעם לכך הוא כי היחיד זוכה לשיעורי מס מופחתים (25% בד"כ) ולא למס בשיעור המס השולי (עד 48%) על השקעות אלה. הוא הדין לגבי השקעה בדירות מגורים – הטבת המס הניתנת ליחידים, בין אם בפטור ממס שבח בכפוף לתנאיו, ובין אם בשיעור מס מיוחד על רווח הון, או באפשרות לשלם מס בשיעור נמוך של 10% על שכר דירה – כל אלה מצדיקים עשיית ההשקעות על ידי בעל החברה באופן אישי. השקעה בתכשירים וחפצי אומנות המוחזקים בבית (לשימוש אישי) גם היא מוטב שתיעשה בידי היחיד, כי יכול ותהא פטורה ממס רווחי הון. לעומת זאת, אם חזונו של בעל החברה הוא השקעה בהשקעות ריאליות שאינן נותנות ליחידים יתרון מס לגבי ההכנסה השוטפת מהן, כמו למשל: נדל"ן מניב (משרדים, חנויות, מקומות חניה), השקעה בעסק של החברה עצמה או בעסקים אחרים, השקעה במניות של חברות ישראליות אחרות המשלמות דיבידנד מהותי על רווחיהן מישראל או השקעות בתחום האנרגיה, הרי באופק השקעה ארוך יש יתרון מובהק בלהשאיר את הכספים בחברה ולהימנע מחלוקת דיבידנד.



(2) אתייחס באופן ספציפי להשקעות של החברה בשוק ההון במניות של חברות ישראליות המחלקות באופן שוטף חלק ניכר מרווחיהן כדיבידנד. בשנים האחרונות אנו עדים לשורה ארוכה של חברות מובילות במשק הנסחרות בבורסה המחלקות דיבידנדים בשיעורים גבוהים שאין להם אח ורע בעולם, לעיתים בתשואות דו-ספרתיות ביחס לשווי המניות. יחיד ישלם בד"כ על דיבידנדים אלה 25% מס, בעוד חברה ישראלית תהא ברוב המקרים פטורה ממס עליהם. מובן, כי לגבי השקעות במניות ישראליות עתירות דיבידנד מוטב להשאיר את הכסף בחברה.

(3) לגבי השקעות הוניות, יש לקחת בחשבון שאמנם יחיד נהנה משיעור מס מועדף על רווח הון, אך לעיתים יכול בעל חברה ליהנות מאותו שיעור מס על מכירת נכס בחברה ללא צורך בתשלום מס על דיבידנד, אם ידאג לסיווגה של החברה כ"חברה משפחתית" או "חברה שקופה" (בכפוף להתקנת תקנות מתאימות שטרם הותקנו) בשנה שלפני שנת המכירה. מסיבה זו ממש יש טעם לשקול השקעה בחברות סטארט-אפ, שיש בהן מחד גיסא סיכון רב, אך מאידך גיסא, סיכוי לרווח הון גדול, באמצעות חברה ולא באמצעות יחיד, אם כי יש לקחת בחשבון שה"אקזיט" יכול לבוא בהתראה לא ארוכה, כך שתוחמץ

עמ' 2-6

לחלק או לא לחלק ?

לחלק או לא לחלק ?

ההזדמנות להפוך את החברה לחברה משפחתית מבעוד מועד, ועוד יש להבין שהפיכת החברה למשפחתית תכפיף את בעל החברה לשיעור מס שולי על הכנסות החברה הרגילות.

דוגמאות מספריות הנוגעות לאופי ההשקעה העתידי:

ערכנו גיליון חישוב "אקסל" המניח חברה שיש לה מיליון ₪ של רווחים לא מחולקים. השווינו בין שני מצבים:

- I.** החברה מחלקת את הרווחים ליחיד לפני סוף השנה תוך נשיאה בניכוי מס במקור של 25% (₪250,000) ומשקיעה סכום של 750,000 ₪ שנותר בידה בהשקעות שונות.
- II.** החברה דוחה את חלוקת הדיבידנד בעשרים שנה, משקיעה את יתרת הרווחים בעצמה, ובתום עשרים שנה מחלקת את קרן הרווחים והרווחים נטו לאחר מס שהצטברו עליה כדיבידנד תוך תשלום מס במקור של 30%.

באיזה מצב יוותרו בידי בעל החברה יותר כספים לאחר עשרים שנה?

נבדקו כמה הנחות:

- א.** ההשקעות הן בפיקדונות והן בהשקעות סולידיות בשוק ההון (לא כולל השקעה במניות המחלקות דיבידנד) הנושאות תשואה ברוטו של 3% לשנה.
- ב.** ההשקעות הן בנדל"ן מניב (משרדים, חנויות, מבני תעשייה וכיוצ"ב) בתשואה ברוטו (לאחר פחת והוצאות ולפני מס) של 6% לשנה.
- ג.** ההשקעות הן בעסק נושא תשואה שנתית של 15% ברוטו.

התוצאות שהתקבלו הן כדלקמן:

- בהנחה א',** בתום 20 שנה, יישארו בידי היחיד שהזדרז לחלק דיבידנד ₪1,197,000, לעומת ₪1,117,000 שיוותרו בידיו לאחר חלוקת דיבידנד שתידחה לתום התקופה. במונחי ערך נוכחי, הרוויח בעל החברה ₪44,000 כתוצאה מחלוקת דיבידנד מידית.
- בהנחה ב',** בתום 20 שנה, יישארו בידי היחיד שהזדרז לחלק דיבידנד ₪1,430,000 לעומת ₪1,764,000 שיוותרו בידיו לאחר חלוקת דיבידנד שתידחה לתום התקופה. במונחי ערך נוכחי היתרון בהשקעה הכסף בחברה הוא ₪104,000.
- בהנחה ג',** בתום 20 שנה, יישארו בידי היחיד שהזדרז לחלק דיבידנד ₪3,631,000 לעומת ₪6,567,475 שיוותרו בידיו לאחר חלוקת דיבידנד שתידחה לתום התקופה. במונחי ערך נוכחי היתרון בהשקעה הכסף בחברה שווה כאן ל-₪179,000 בערך נוכחי (₪2,936,000 בערך עתידי).

להלן מסקנות שנתמכו בבדיקת הנחות מספריות שונות ומשוונות בגיליון החישוב:

- 1.** הגורם המשפיע ביותר על כדאיותה של חלוקת דיבידנד מידית הוא האם ההשקעה המתוכננת זוכה לשיעור מס מועדף כשהיא נעשית על ידי יחיד (למשל 25%) או שמא היא חייבת במס שולי (עד 48%). שיעור מס מועדף יתמוך בחלוקה מידית ולהיפך.

עמ' 6-2

לחלק או לא לחלק ?

לחלק או לא לחלק ?

2. גורם נוסף המשפיע על שיקולי הכדאיות הוא גובה שיעורי הריבית הצפויים בשוק ההון ותוחלת התשואה על ההשקעה הריאלית האלטרנטיבית. ככל ששיעורי הריבית על פיקדונות או בשוק ההון גבוהים יותר (בניגוד לאינטואיציה אפשרית שונה), וככל שתוחלת התשואה על ההשקעה הריאלית גבוהה יותר, תגבר הכדאיות של השארת הכסף בחברה. מי שצופה תקופה ארוכה במיוחד של מיתון בשילוב דפלציה ובכוונתו "להתבצר" בפיקדונות מטבעיים, ייטיב לעשות אם יקדים את חלוקת הדיבידנד. לעומתו, מי שחווה עליה בשיעורי הריבית לטווח הבינוני והארוך וכן מי שצופה תשואה גבוהה על השקעות ריאליות, יעריך פחות את כדאיות חלוקת הדיבידנד.

3. שיקולים הקשורים להפסדים לצורכי מס:

(1) מי שיש לו הפסדי הון שוטפים (לא מועברים) בשנת 2011 יוכל לקזזם כנגד דיבידנד שיחולק השנה על ידי החברה לבעליה. החל משנת 2012, הוא לא יוכל לקזז הפסדי הון שוטפים כנגד הכנסת דיבידנד מהחברה. לפיכך, אם קיימים כיום הפסדי הון "על הנייר" ישקול בעל חברה לממשם עוד השנה במקביל לחלוקת דיבידנד מידית, במיוחד אם הוא אינו צופה שיהיו לו בשנים הקרובות רווחי הון כנגדם יוכל לקזז הפסדי הון שוטפים או מועברים.

(2) אם לחברה יש הפסדים מועברים כנגדם ניתן יהיה לקזז את הכנסותיה מהשקעות, יהווה הדבר משקל להחלטה להימנע מחלוקת דיבידנד.



עמ' 6-2

לחלק או לא לחלק ?

לחלק או לא לחלק ?

לשם הנוחיות מצ"ב טבלה המסכמת את השיקולים בחלוקת דיבידנד עוד השנה או בדחייתו לשנים ארוכות:

לדחות דיבידנד לתקופה ארוכה	לחלק דיבידנד ב-2011	אופי השקעה צפוי/הנחות שונות
-	+	השקעה עתידית בשוק ההון
+	-	השקעה עתידית במניות חברות ישראליות עתירות דיבידנד
-	+	השקעה בדירות מגורים, בתכשיטים או בחפצי אומנות לשימוש אישי
+	-	השקעה בעסק
+	-	כל השקעה אחרת שיחיד ממוסה עליה בשיעורי מס רגילים, כולל נדל"ן מניב, אנרגיה וכיוצ"ב
+	-	קיום הפסדים מועברים לצורך מס בחברה
-	+	קיום הפסדי הון בתוך שנת 2011 לבעל החברה כאשר לא סביר להניח שיהיו לו בשנים הקרובות די רווחי הון כנגדם ניתן יהיה לקזזם בעתיד
+	-	צורך במימון תזרימי מזומנים לפעילות שוטפת ולהחזר חוב ולהעמדת בטוחות כספיות
-	+	צרכים כספיים של היחיד לצריכה, דיור ותמיכה

עמ' 2-6

לחלק או לא לחלק ?

הודו - מוֹתִינִים בסקרנות להחלטת בית המשפט העליון בעניין Vodafone

לאחרונה חזרה בה הודו, לפחות בינתיים, מהחלטתה להתיר בעלות זרה בשיעור 51% בעסק קמעונאי של יותר ממותג אחד בתחומיה. חברת Walmart וענקי קמעונאות אחרים שהתכוננו להניח דריסת רגל בשוק של מעל מיליארד צרכנים אוכלוסיית, לעומתם - קמעונאים הודים רבים, קטנים וגדולים כאחד, פלטו אנחת רווחה. הצריכה הפרטית בהודו ההולכת וצומחת בקצב גבוה משנה לשנה, ותהליך היווצרותה של שכבה דינמית ומתעצמת של מעמד בינוני וצעיר קורצים לכל תאגיד בינלאומי. רבים צופים שתוך מעט עשורים תעקוף הודו את סין כמעצמה כלכלית עולמית.

יש הרואים דווקא בתדמית שהודבקה להודו, ולרוב בצדק, כשל מדינה עתירת בירוקרטיה, בעלת תשתית רעועה ובלתי ידידותית מבחינה פיסקאלית, כהזדמנות פז להקדים את מתחריהם החששנים. חברות בינלאומיות לא מעטות כבר השכילו להפיק תועלת מרובה מפעילותן בהודו, ולעומתן קיימות אף חברות שנכוו ברותחין אך לא הרימו ידיים, וזאת מתוך ראייה אופטימית ארוכת טווח.

אחד הכישלונות (הזמניים?) שזכו להבלטה רבה - גם ואולי בעיקר בגלל עוקץ המס - הוא של חברת Vodafone, ענקית הסלולר הבריטית. החברה קנתה ב-2007 בעקיפין, דרך חברה בת הולנדית שלה, 67% מעסקי המפעילה הסלולארית השלישית בגודלה בהודו, Hutchison-Essar, מאת חברת Hutchison Whampoa ההונג-קונגית, וזאת בתמורה ל-11.1 מיליארד דולר. העסקה נעשתה ע"י חברה הולנדית מקבוצת וודאפון שרכשה מניות בחברת איי קיימן מקבוצת האצ'יסון. מעבר לאכזבה שנבעה מתוצאות תחרות חריפה בין מספר רב של ספקיות תקשורת (מזכיר משהו מישראל...), ספגה החברה הרוכשת מכת מס לא קטנה, כאשר רשויות המס ההודיות הטילו עליה שומת ניכוי מס במקור של 2.5 מיליארד דולר בגין התמורה ששולמה לקבוצת האצ'יסון. חברת וודאפון התרעמה על עצם תביעת הסמכות מבחינת כללי המשפט הבינלאומי הפרטי לחיובה בניכוי מס במקור על אף שאינה תושבת הודו, במיוחד כאשר מדובר בעסקת מניות שנעשתה בין שתי חברות לא הודיות ומחוץ להודו, וכן על עצם החיוב במס רווחי הון של עסקה מעין זו. רשויות המס בהודו, שזכו לתמיכה ע"י בית המשפט של בומביי, גרסו כי יש להתעלם מצורתה החיצונית של העסקה כעסקת מניות בין שתי חברות זרות, ולראות בה באופן מהותי כמכירה ישירה של נכסי המפעילה הסלולארית, שהם נכסים הודיים.

עמ' 7-9

הודו - פרשת Vodafone

הודו - מוֹתִינִים בסקרנות להחלטת בית המשפט העליון בעניין Vodafone

בית המשפט העליון בהודו אמור להכריע בפרשה בקרוב מאוד, ופסיקתו תעורר עניין רב בעולם התאגידים הבינלאומי.

הפרשה מזכירה את אירוע מכירת מניות חברת פרטנר הישראלית על ידי אותה קבוצת האצ'יסון בשנת 2009 לחברת סקייילקס הישראלית. הרווח שהפיקה קבוצת האצ'יסון מהמכירה עלה על מיליארד דולר. נסיבות אותה פרשה שונות: מחד גיסא, לא היה ספק בדבר חבותה העקרונית של החברה הרוכשת לנכות מס במקור, כי היא הייתה חברה ישראלית, ומאידך גיסא, נשענה חברת האצ'יסון, שהחזיקה בפרטנר באמצעות חברה תושבת סינגפור, על הגנת האמנה למניעת כפל מס בין ישראל לסינגפור שבנוסחה החדש נותנת לרוב זכות מיסוי בלעדית על רווח הון למדינת התושבות של המוכר.



בישראל, על פי הוראת סעיף 89(ב)(3)(ד) לפקודת מס הכנסה, רווח ממכירת מניות של חברה זרה ע"י תושב חוץ עשוי לחוב במס, אם החברה הזרה היא בעיקרה בעלת זכות, במישרין או בעקיפין, לרכוש הנמצא בישראל, וזאת - לענין חלק התמורה הנובע מהרכוש הנמצא בישראל. לו נתקיימו נסיבות הדומות לפרשת וודאפון בישראל, יתכן והיה נוצר סכסוך משפטי דומה לנוכח גישה דה-פקטו של רשות המיסים שניתן להטיל חובת ניכוי מס במקור על תושב חוץ. אך מן הבחינה המהותית של חבות המס, הוראות פקודת מס הכנסה הן ברורות ביותר, ולא ניתן היה להיות מופתע. עוד יצוין שלגבי מניות שנרכשו החל משנת 2009, זוכה תושב חוץ, ללא תלות בקיום אמנת מס, לפטור נרחב, על פי סעיף 97(ב3) לפקודת מס הכנסה. בפרשת מכירת מניות פרטנר, הוחזקו המניות ע"י קבוצת האצ'יסון שבסיסה בהונג קונג אשר לה אין אמנת מס עם ישראל עוד לפני שנת 2009. מטעמים של חיסיון לא פרסמה רשות המיסים בישראל דבר לגבי הליכי שומת העסקה והאם נטענו על ידה טענות הנוגעות לניצול לרעה של אמנת המס עם סינגפור.

עמ' 7-9

הודו - פרשת Vodafone

הודו - מחתנים בסקרנות להחלטה בית המשפט העליון בעניין Vodafone

ובחזרה להודו, רשויות המס בהודו מתכננות עם קבוצת וודאפון בכמה עניינים נוספים במקביל, כמו מחירי העברה ותוצאות המס של רכישת חלק המיעוט, אך הדבר לא מונע מוודאפון לקדם את ההנפקה של חברת Vodafone-Essar לראשונה בבורסה. מהיבט תכנון המס, לו היתה עסקת הרכישה של וודאפון נעשית במניות של חברה תושבת מאוריציוס או קפריסין, היה מצבה המשפטי טוב הרבה יותר. אמנות המס שיש לשתי המדינות האחרונות פוטרות בדרך כלל ממס את רווחי הון שהפיקו תושבי מאוריציוס או קפריסין ממכירת נכסים נדים בהודו, כולל מניות של חברות הודיות או של חברות אם שלהן.



שיעור גבוה ביותר של השקעות בהודו נעשו עד כה דרך חברות מאוריציוס הפטורות ממס רווחי הון במדינת מושבן. רשויות המס בהודו הפגיני מורת רוח רבה כלפי השימוש הגורף בערוץ השקעה זה, במיוחד ע"י הודים המשקיעים השקעות סיבוביות בהודו ("round tripping"). כתוצאה מכך הוחל בביקורות סיטוניות על חברות מאוריציוס המדווחות על רווחי הון פטורים בהודו שהסתיימו לעיתים קרובות בהתכחשות להגנת האמנה ובחיוב מס מלא. בית המשפט העליון בהודו בניגוד לעמדת רשויות המס, הכשיר לאחרונה את השימוש בהשקעה פטורה בהודו דרך חברות מאוריציוס. הודו הפעילה לחץ כבד על מאוריציוס לתקן את האמנה, וממש בימים אלה התחילו מגעים בין שתי המדינות בעניין זה. קפריסין ממתינה בינתיים בציפייה לגורל דומה.

בהעדר הגנת אמנה, יחול שיעור מס אפקטיבי של 42.02% על חברה זרה במכירת מניות של חברות הודיות או הקשורות להודו. בשיעורי מס כה גבוהים קשה להפריז בדבר חשיבות פסק הדין בעניין וודאפון ובדבר מהות השינויים שייערכו באמנות המס האמורות.

עמ' 7-9

הודו - פרשת Vodafone

מס העיזבון בארה"ב - איום גדול הניתן לנטרול באמצעים פשוטים

על ישראלים שאינם בעלי אזרחות או תושבות אמריקאית לדעת, כי נכסים שיש להם בארה"ב, כולל מקרקעין, מניות ואינטרסים בחברות ושותפויות אמריקאיות וכולל ניירות ערך אמריקאים כפופים למס עיזבון אמריקאי החל מרצפת ערך כולל צנועה של 60,000 דולר!

ברוב המקרים ניתן לנטרל את החשיפה בהערכות לא מסובכת ולא יקרה. הפתרון מבוסס על כך שהחזקת הנכסים בארה"ב דרך חברה לא אמריקאית, כולל דרך חברה ישראלית, יביא לכך שלצורך מס העיזבון של ארה"ב, יראו את המניות בחברה הזרה, שאינן נכסים אמריקאים, כנכסים השייכים לעיזבון ולא את הנכסים המוחזקים על ידי אותה חברה. קיימת אפשרות להמשיך ולהיחשב כיחיד לצורך מס הן בישראל והן בארה"ב גם לאחר העברת הנכסים לחברה: בישראל - ע"י הפיכת החברה ל"חברה משפחתית", ובארה"ב - ע"י הליך בחירה פשוט הנקרא: "Check The Box". ניתן גם לדחות את אירוע המס כתוצאה מהעברת הנכסים לחברה באמצעות הליך פשוט לפי סעיף 104 א' לפקודת מס הכנסה. כל ההליכים האמורים הם בשליטתו ובשיקול דעתו הבלעדי של בעל הנכסים. קשה להבין כיצד ישראלים שאינם אמריקאים מחזיקים לדוגמה באופן ישיר חשבונות במיליוני דולרים אצל ברוקרים אמריקאים, מבלי לנקוט את אמצעי ההגנה האלמנטרי האמור, שיחסוך ליורשיהם מיליוני דולר וטראומה מיותרת.



**מובן שאין באמור כדי להוות ייעוץ, ועל הקוראים להיוועץ ביועציהם
תוך פירוט נסיבותיהם.**

עמ' 10

להמנע ממס העיזבון
בארה"ב



עידן דינאי

חברת עורכי-דין

IDDAN DINAI

ADVOCATE COMPANY

רח' קפלן 2 תל-אביב 64734 Tel-Aviv Kaplan St. 2
Tel.+972-3-6344867 Fax.153-3-6344867 iddan@idinai-law.co.il